

โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ภาคใต้

กลุ่มสาระ...อ่านและเขียนเพื่อชีวิต

โรงเรียนกบฏการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน : โรงเรียนเสารังวิทยา

สายฝน แสงหิรัญทองประเสริฐ

ประสิทธิ์ชัย หนูนวล ราเชน บุญเต็ม

เรื่อง	นิวัฒน์ บุญญาอนุรักษ์
เขียน	สายฝน แสงหิรัญทองประเสริฐ ประสิทธิ์ชัย หนูนวล ราเชน บุญเต็ม
เรียบเรียง, รูปเล่ม	สิริลักษณ์ ยิ้มประสาทพร
ออกแบบปก	จิระพงศ์ ยิ้มประสาทพร
ที่ปรึกษา	คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
จัดทำโดย	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) เลขที่ 386/59-60 ซอย 42 ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2513-8823 โทรสาร 0-2513-8824
สนับสนุนโดย	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เลขที่ 9 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2544-2513 โทรสาร 0-2544-3896 www.scbfoundation.com www.okkid.net

คำนำ

โลกยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็น **ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้** (Knowledge-Based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนหรือแข่งขันกันด้วย **"ความรู้"** เป็นปัจจัยสำคัญ การแข่งขันหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งไปสู่ความอยู่ดีกินดี และมีความสุข **"ความรู้"** ถือเป็น **"ต้นทุนทางปัญญา"** ที่ต้องสร้าง ยกระดับ รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย หรือเรียกว่าต้องมี **"การจัดการความรู้"** (Knowledge Management / KM) เพื่อให้การดำเนินงานของบุคคล องค์กร และเครือข่ายบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่หนุนเสริมการกลไกการทำงานของชุมชนท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการนำแนวคิด หลักการ และเครื่องมือการจัดการความรู้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารเล่มเล็กใน **โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ภาคใต้** เรื่อง **"กลุ่มสายธาร...อ่านและเขียนเพื่อชีวิต"** โรงเรียนกับการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน : **โรงเรียนเสารงวิทยา** สรส.จัดทำขึ้นเพื่อ (1) บันทึกเรื่องราวการเรียนรู้ร่วมกันของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน กลไก และหน่วยบ่มเพาะเด็กและเยาวชน (2) นำเสนอบทเรียน องค์ความรู้ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี (3) นำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของบริบท และเครือข่ายปฏิบัติการ (4) นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ที่เป็นนวัตกรรมสังคมในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานของโครงการ และพื้นที่เครือข่ายอื่นๆ

สรส. ขอขอบพระคุณแกนนำชุมชน ภาคีพันธมิตร และผู้ที่มีส่วนสนับสนุนและเกี่ยวข้องในการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกท่าน

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
เติบโตในเส้นทางแห่งความงาม...ศิลปะแห่งงานเขียน	4
วรรณกรรมเพื่อชีวิต กับความคิดครูกบฏ	11
กลุ่มสายธาร อ่านเขียน เรียนรู้ชีวิต	15
กลุ่มสายธาร โครงการเยาวชนรักหนังสือ	19
เส้นทางชีวิต เพื่อช่วยศิษย์มีปัญหา	22
พัฒนาการศึกษา ต้องพัฒนาที่ครู	32
ผลงานของครู ต้องดูที่เด็ก	39
เพาะเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา	43
ดอกไม้ที่ผลิบานรับแสงตะวัน	46

เติบโตในเส้นทางแห่งความงาม...

ศิลปะแห่งงานเขียน

“ข้าพเจ้าไม่จำเป็นที่จะต้องอธิบายว่า ศิลปะงามอย่างไร เพราะแท้จริง
นั้น ผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดอันเป็นปกติจะสามารถรับรู้ได้โดยตนเองอยู่แล้ว

ถ่างงานเขียนนับเนื่องอยู่ในศิลปะแขนงหนึ่ง ย่อมหมายถึงว่ามี ความ
งามแห่งการดำรงชีวิตอยู่

เท่าที่ข้าพเจ้าสำนึกได้ ไม่มีความงามอันใดอื่นเกินเลยศิลปะแห่งงาน
เขียนได้ ที่สำคัญมีคนไม่มากนักที่จะมีปัญญาบารมีเข้าถึง

ข้าพเจ้าสอนให้คนเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอย่างมีศิลปะ ให้ค้นพบความสุข
แห่งชีวิตด้วยการอ่าน การทำงาน การสังเกต การขบคิด แล้วสร้างสรรค์มา
เป็นงานเขียน ซึ่งแต่ละคนมีองค์รวมแห่งชีวิตไม่เท่ากัน หากแต่ถ้าได้รับโอกาส
อันดี พวกเขาจะสามารถทำได้ในเวลาที่เหมาะสมของแต่ละคน”

นิวัฒน์ บุญญานุรักษ์, 9 พฤศจิกายน 2548

จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามชื่อไสยของดอกไม้วัยเยาว์

เส้นทางแห่งความงามของนิวัฒน์ บุญญานุรักษ์

รณมา โรชา เป็นนามปากกาของ**อาจารย์นิวัฒน์ บุญญานุรักษ์** หรือครูไก่ เกิดเมื่อ 30 ธันวาคม 2507 ที่บ้านนาสระ ท่งชนบทของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านการศึกษาจากโรงเรียนวัดเชิงแตระ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (มศว.สงขลา) ตามลำดับ

อาจารย์นิวัฒน์ เริ่มสนใจอ่านวรรณกรรมตั้งแต่สมัยเรียนชั้นประถมต้น ต่อมาเมื่อได้อ่านวรรณกรรมสร้างสรรค์เพื่อชีวิตในช่วงมัธยมปลาย จึงใฝ่ฝันที่จะเป็นนักเขียนพร้อมกับอยากเป็นครู

เมื่อเข้าสู่ มศว.สงขลา (ปี 2527) ได้เริ่มทำงานวรรณกรรมอย่างจริงจังในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม “คลื่นใหม่” ซึ่งประกอบด้วย กานติ ณ ศรัทธา มาโนช นิสรา อัฉรา สุขชีมันต์ และเกื้อกุล ขวัญทอง รวมทั้งสมาชิกของกลุ่ม “มัชฌิม” คือ ปราศ ราหุล และถนอม การัญญมิ นอกจากนี้ยังร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางวรรณกรรม โดยมีที่ปรึกษาคือ สถาพร ศรีสัจจิจ เป็นผู้หนุนเนื่องกลุ่มวรรณกรรมมีผลและบทบาทยิ่งต่อพัฒนาการทางด้านความคิดและงานเขียน

มีผลงานทั้งบทกวีและเรื่องสั้นลงพิมพ์ในหนังสือต่างๆ ตั้งแต่ต้นปี 2528 เป็นต้นมา

ปี 2531 เป็นครูที่ โรงเรียนพังโคนพิทยา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เคลื่อนไหวทำกิจกรรมพัฒนาเยาวชน โดยส่งเสริมเด็กให้ศึกษาและสร้างสรรค์งานวรรณกรรม พร้อมทั้งก่อตั้งและเป็นที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนกลุ่ม “คำแพง”

- ปี 2536 รวบรวมผลงานเขียนของเด็กๆ พิมพ์เผยแพร่ในชื่อ “คำ
แฉ่ง”
ย้ายกลับภูมิลำเนา ทำงานสอน ณ โรงเรียนเสาชิงช้าวิทยา
อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สืบสาน
กิจกรรมพัฒนาการอ่านการเขียน “โครงการเยาวชนรัก
หนังสือ”
เริ่มทำสวน และใช้ชีวิตอย่างสมถะ
- ปี 2537 มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ประเภทรวมเรื่องสั้นเล่มแรก
“เหยื่อล่อไฟ”
- ปี 2539 ก่อตั้ง “กลุ่มสายธาร” เสริมสร้างการอ่าน เขียน เรียนรู้
ชีวิตแก่เยาวชน และรวมพิมพ์ผลงานของเด็กๆ ออก
เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง คือ “ธารสายใส” เล่ม 1-2 “โลก
ในอุ้งมือ” “ไม่ต้องขานชื่อผมครับครู” “ดอกไม้ในแสง
ตะวัน”
- ปี 2540 ร่วมก่อตั้งและเป็นกรรมการ รางวัลบทกวี “ปราศ ราหุล”
รางวัลของกวีเพื่อกวี
- ปี 2543 รวบบทกวีพิมพ์เล่มแรก “ราชพฤกษ์แห่งลานบ้าน”
(เข้ารอบ ๕ เล่มสุดท้ายรางวัลซีไรต์)
- ปี 2547 รวบบทกวี “บางดวงตาสุกใสในดวงดาว” รวมเรื่องสั้น
“แต่ข้ายังไม่ตาย”
- ปี 2550 รวบบทกวี อาผู้หญิงทั้งสาม , รวบบทกวี ถักถ้อยธูลีใจ ,
นวนิยายเยาวชน "ด้วยปีก...และถั่วพู"

ปัจจุบันมีความสุขในการเขียน รื่นรมย์กับการเดินทาง ผิวขลุ่ย
สนุกสนานกับการพาเด็กเข้าสู่โลกแห่งวรรณกรรม ครั้นตรงกับมิ่งมิตรในบาง
วาระ และมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายในบ้านสวน “ชนาเรื่องไพร่”

รางวัล :

ด้วยปีก...และถั่วพู ได้รับรางวัลชมเชย ประเภทนวนิยายสำหรับ
เยาวชน จากโครงการแว่นแก้ว ปี 2550

ผลงาน :

ด้วยปีก...และถั่วพู : ชุด รางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 4

ประเภทหนังสือ วรรณกรรมเยาวชน

จำนวน 168 หน้า ราคา 135 บาท

เนื้อหาโดยย่อ : เรื่องราวแสนน่ารักและ
อบอุ่นของพู่กัน เด็กหญิงวัย 5 ขวบ ผู้ใช้ชีวิตอยู่ใน
บ้านชนบทกับพ่อแม่ แวดล้อมด้วยต้นไม้ ดอกไม้
และสัตว์นานาชนิด พู่กันเติบโตท่ามกลาง
ธรรมชาติอันงดงาม บวกกับคำสอนของพ่อที่
เลี้ยงดูเธอให้เป็นเด็กมีเหตุผล เชื้อมั่นในตัวเอง
และเชื่อใจพ่อ จนกระทั่งวันหนึ่ง พ่อบอกพู่กันว่า
ตุ่มเล็กๆ บนหลังของเธอ เป็นปีกที่กำลังงอก
ขึ้นมา! นี่เองคือจุดเริ่มต้นการค้นหาความจริง
ของพู่กัน ปีกมาจากไหน และมันจะงอกได้
อย่างไร ติดตามพู่กันไปเรียนรู้ชีวิตและธรรมชาติ ผ่านจินตนาการไร้เดียงสา
ของเธอ ทำความรู้จักกับ “พี่สาวต้นน้อยหน่า” “น้องชายต้นโมก” รวมทั้งเหล่าพี่
น้องฝูงสัตว์ในป่าหลังบ้าน ที่จะช่วยพู่กันค้นหาความจริง...แล้วก็ต้นถั่วพู ที่มา
เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้อย่างไม่น่าเชื่อ “ด้วยปีกและถั่วพู” จะทำให้คุณอมยิ้มและชื่น
ใจไปทุกตัวอักษร

อาจารย์นิวัฒน์ หรือครูไก่ เริ่มสนใจอ่านวรรณกรรมตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ความฝันของเส้นทางนักเขียนจึงเริ่มขึ้น พร้อมกับความฝันอยากเป็นครู เมื่อได้อ่านวรรณกรรมเพื่อชีวิตในช่วงมัธยมปลาย และเลือกเรียนศึกษาศาสตร์ เมื่อเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย จึงเริ่มทำงานวรรณกรรมอย่างจริงจัง พร้อมทั้งขับเคลื่อนกิจกรรมทางวรรณกรรมมาโดยตลอด ภายใต้หลักคิดที่ว่าวรรณกรรมล้วนสร้างมาจากวิถีชีวิต คนจะประสบความสำเร็จ และเป็นยอดคนได้ จะต้องเริ่มจากการอ่านหนังสือ จนกระทั่งมีผลงานบทกวี และเรื่องสั้นลงพิมพ์ในหนังสือต่างๆ

อาจารย์นิวัฒน์ กวีและครูสอนวิชาภาษาไทยที่เพิ่งหัดเขียนนวนิยาย “ด้วยปีก...และถั่วพู” เป็นเรื่องแรก เล่าว่า เป็นนวนิยายเล่มแรกที่เขียน ก่อนหน้านี้เขียนบทกวี”

ในส่วนของเด็กและเยาวชน อาจารย์นิวัฒน์ เล่าว่า ลูกศิษย์ที่โรงเรียนเสาชิงช้า อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่เป็นเด็กมีปัญหาเพราะความยากจนและไม่ได้อยู่กับพ่อแม่

จากค่านิยมที่พ่อแม่ไปทำงานในเมืองกรุง เด็กชนบท 6 ใน 10 คนจึงไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ อย่างไรก็ตามจะหาหนังสือดี ๆ อ่าน อาหารแต่ละมือน้อยยังหาลำบาก จึงคิดว่าน่าจะมีอะไรมาเชื่อมต่อชีวิต เด็กกับเด็ก ผู้ใหญ่กับเด็ก

“ผมมองว่าน่าจะมีอะไรต่อเชื่อมระหว่างชีวิตกับชีวิต ผมสอนให้เด็กอ่านและเขียนหนังสือ เด็กบอกว่าอาจารย์เขียนให้ผมดูก่อน ที่นี้ผมไม่เคยเขียนนวนิยายมาก่อน แต่เขียนเรื่องสั้นสัก 70-80 เรื่องได้ ผมเลยจำเป็นต้องเขียนให้เขาเห็น พอมาเริ่มเขียนก็ไม่ว่าจะเขียนอะไร ผมเลยเขียนเรื่องที่รักและเข้าใจมากที่สุด คือเรื่องลูกสาว ช่วงเขาอายุ 4-5 ขวบ ช่วงกำลังแสวงหาความรู้ คำถามของเด็ก พ่อแม่หลายคนฟังแล้วปวดหัวมาก อยากจะหย่าร้างกับลูกวันละเจ็ดหนสิบหน (ฮา) เพราะฉะนั้นต้องรีบถามเขาก่อน”

“ในกลุ่มลูกศิษย์ 40-50 คนเกาะกลุ่มกันเขียนหนังสือและอ่านหนังสือ ใน 1 ปีอ่านได้คนละ 60-80 เล่ม ถือว่ามีความสามารถมาก แต่ไม่มีเงิน ผมอยากให้เด็กมีงานเขียน จึงให้เด็กเขียนเรื่องสั้น แต่ปัญหาคือไม่มีข้อมูลที่เชื่อมโยงความจริงในชีวิต อธิบายความไม่ได้ จึงจำเป็นต้องเขียนให้เด็กดู โดยเขียนสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สิ่งที่รักและเข้าใจที่สุด โดยเขียนเรื่องลูกสาววัย 4-5 ขวบ ที่อยู่ในวัยเรียนรู้ ทุกเรื่องที่เขาถามต้องได้คำตอบ ให้เขาสามารถจะทำและเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ผมรู้สึกว่าการพลังของเด็กยิ่งใหญ่ จริงๆ แล้วนวนิยายเรื่องนี้เป็นการสะท้อนถึงการอยู่ร่วมกัน การมีสัมพันธภาพที่เรียกว่าเป็นดุลยภาพของชีวิตระหว่างผู้ใหญ่กับสิ่งแวดล้อมอย่างต้นไม้ ช่วยให้เขาสังเกต เรียนรู้ และทำความเข้าใจ ถ้าเกิดลูกถามก็ถือเป็นโอกาสที่ได้ตอบคำถามกับลูก ได้สนิทกับลูก”

นั่นคือที่มาของหนังสือ ด้วยปีก...และถั่วพู หนังสือที่สะท้อนการอยู่ร่วมกัน สัมพันธภาพที่เป็นดุลยภาพระหว่างเด็ก ผู้ใหญ่ และสิ่งแวดล้อม

อาจารย์นิวัฒน์ เล่าถึงการเลือกหนังสือให้ลูกว่า จะเป็นคนอ่านก่อนแล้วชอบ เอาตัวเองเป็นมาตรฐานเลือกให้ลูก เพราะโดยพื้นฐานวรรณกรรมต้องดี จริง งาม เรื่องต้องสนุก เป็นมุมมองและความคาดหวังจากคนปรุง-คนชิมอาหารเสริมของคนตัวเล็ก

โรงเรียนเสาชองวิทยา

โรงเรียนของฉัน

โรงเรียนของฉันเป็นโรงเรียนที่แสนสบาย
ถึงจะเป็นโรงเรียนที่อยู่ท้องทุ่ง
ก็ทำให้เรามีความรู้ได้
เรื่องการเรียนการสอนก็ไม่เครียด
ถึงเราเรียนอยู่ในห้องเรียนชั่วคราว
ก็ได้ความสดชื่น...
เพราะต้นไม้ที่อยู่ข้างอาคารเรียน
ทำให้คลายความเครียดของเราได้
ความรู้ก็มีมากขึ้น

ด.ญ.วิไลพร ชุมพล

ม.1 ปีการศึกษา 2537

โรงเรียนเสาชองวิทยา เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย มีนักเรียน
รวมกว่า 500 คน ตั้งอยู่ที่ตำบลเสาชอง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด
นครศรีธรรมราช รหัส 80350

โทรศัพท์ : 0-7537-3458-9 Fax : 0-7537-3458

Website : <http://school.obec.go.th/saothongwit>

วรรณกรรมเพื่อชีวิต กับความคิดครูกบฏ

“วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ที่จะแสดงให้เห็นความเป็นอยู่ เป็นไปของสังคม สะท้อนวิถีชีวิต อารมณ์ ความรู้สึก การนึก การคิด การทำงาน การกิน การติดต่อสัมพันธ์กัน ตลอดจนภาวะแวดล้อมของสังคม งานเขียนจึงถือเป็นสิ่งสำคัญของสังคม สังคมใดไม่มีวรรณกรรมที่จะบันทึกเรื่องราวของสังคมของตนเอง ย่อมจะขาดรากเหง้า ทำให้เจริญเติบโตอย่างสะเปะสะปะไร้ทิศทาง และสมาชิกของสังคมมักจะเผชิญปัญหาที่แก้ไม่ได้ตกอยู่เนือง

ในสังคมที่ผู้คนอาศัยอยู่ มีกิจกรรมต่างๆ หลากหลาย ซับซ้อน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับสิ่งแวดล้อม ย่อมจะต้องเผชิญกับปัญหาไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง คนที่จะสามารถเอาชนะปัญหาต่างๆ ได้ย่อมต้องมีสติปัญญา ในสังคมที่อุดมไปด้วยสมาชิกที่นิยมการอ่านการเขียนนั้นมักจะพร้อมไปด้วยผู้มีสติปัญญา ซึ่งจะทำให้สังคมสงบเย็นเป็นสุข”

นายสิริวัฒน์ ไกรสินธุ์

ประธานมูลนิธิพัฒนาและส่งเสริมเยาวชนคนหนุ่มสาว
จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามข้อใจของดอกไม้วัยเยาว์

ครูที่ถูกลมองและถูกยึดเยียดความเป็นกบฏ

“ครูไก่อ้ให้หนูอ่านหนังสือ”

“การอ่านทำให้หนูมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น”

“การอ่านทำให้หนูรู้ว่ายังมีคนอื่นในโลกนี้ ที่มีปัญหา
มากกว่าชีวิตของหนู”

“ครูไก่อ้สอนสนุก มีวิธีสอนไม่เหมือนอาจารย์คนอื่น
จะให้เราเลือกอ่านหนังสือเอง”

“ครูไก่อ้มีความคิดไม่เหมือนใคร”

“ครูไก่อ้พาไปออกค่ายกับนักเขียนดั่งๆ ด้วย”

“ครูไก่อ้” หรือนายนินวัฒน์ บุญญาบุรุษย์ คุณครูสอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนเสาชิงช้า อําเภอรอนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏ กบฏในที่นี้คือความกบฏที่ครูไก่อ้มีต่อการศึกษา และการเรียนการสอนของสํงคมไทย การเรียนการสอนที่ใช้ค่าทางสถิติ หรือตัวเลขที่เป็นตั้งชีวิตความเป็นเด็ก แต่ลืมนองที่ความเป็นจริงของเด็ก ดังนั้นครูไก่อ้จึงมักพูดเสมอว่า “ผมไม่ใช่ครูกบฏ แต่การศึกษามันกบฏต่อความเป็นจริง”

ความเป็นกบฏถูกยึดเยียด ตั้งแต่ครูไก่อ้กำลังศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาตอนต้น อาจจะมีเรียกว่าเกิดจากความไม่เปื้อนไม่เมาถึงกับอาจารย์ผู้สอนของครูไก่อ้ก็ว่าได้ เริ่มจากเพียงการตอบอาจารย์ผู้สอนว่าต้นโกสน คือไม้ดอก เพียงเพราะเกิดจากการสังเกตต้นโกสนหน้าบ้านที่ดอกบานสะพรั่งเป็นพุ่มสวย “ถ้าอาจารย์ไม่เชื่อผมพาไปดูที่บ้านก็ได้” เพี้ยะ! เพี้ยะ! เพี้ยะ! ลิ่นเสียงไม้เรียวที่พาดลงบนร่างกายของครูไก่อ้ไม่ยั้ง “เถียงครูเหรอโกสนเป็นไม้ประดับ” ครูไก่อ้ยังคงยืนยันเสียงแข็ง “ถ้าอาจารย์ไม่เชื่อผมพาไปดูที่บ้านก็ได้”

ครูไก่อ่ “ครูกบฏ” ที่ถูกคนหลายคนเรียก บอกว่าตนเองไม่ได้กบฏ แต่การศึกษาไทยมันกบฏต่อความเป็นจริง จึงต้องสอนให้เด็กเรียนรู้จากความเป็นจริง ครูไก่อ่หาคำตอบมาหลายปีจึงรู้ว่า **การเรียนรู้ความเป็นจริง คือ การอ่าน เพราะหนังสือทุกเล่มสร้างมาจากความจริง และถูกถ่ายทอดด้วยจินตนาการ**

ครูไก่อ่เชื่อว่าการให้ความรักคือการมอบสิ่งดีๆ ให้กัน ครูไก่อ่ให้นักเรียนเรียนจากรากฐานของตัวเอง คุยกันเรื่องชีวิต นักเรียนที่เข้ามา ม.1 ต้องอ่านหนังสือ 20 เรื่อง อ่านบทความ สารคดี แล้วมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เริ่มจากการเรียนรู้คนรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ บ้าง ท่านแล้วว่าลูกของท่านเรียน ป. 3 อ่านหนังสือแล้ว 100 เล่ม **ปัญหาการเรียนเกิดจากคิดไม่เป็น เกรดไม่สัมพันธ์กับชีวิต เพราะชีวิตจะไม่แบ่งเป็นเกรด**

การสอนให้เด็กอ่านบทความสารคดี เรื่องสั้น ซึ่งล้วนมีพื้นฐานที่มาจากชีวิต เด็กจะได้เรียนรู้ชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่ง ได้มีเพื่อนอีกสังคมหนึ่ง สังคมที่ร่วมเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

อาจารย์นิวัฒน์เล่าให้ฟังว่า เคยมีเพื่อนที่เป็นผู้อำนวยการชี้หน้ากล่าวหาว่า หน้าหน้าอย่างนี้ ควรที่จะลาออกจากครูไปนานแล้ว อยู่ก็แปลกแยกจากความเป็นครูเปล่าๆ

ทางฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ก็โต้ตอบกลับไปว่า ภูมิใจมากเลยที่มี ผอ. แบบนี้เป็นเพื่อน เหตุการณ์แบบนี้มักจะเกิดขึ้นเสมอยามเมื่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิวัฒน์ไม่เข้าใจในความคิดและจินตนาการของอาจารย์นิวัฒน์ จนนำไปสู่การปะทะคารมเป็นธรรมดา

แต่มีใช้ว่าความคิดจะตัดขาดเส้นใยความสัมพันธ์ออกจากกัน เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา เพื่อนคนเดิมได้แวะมาเยี่ยมเยียนอีกครั้ง พร้อมกับเปิดคำถาม

ใหม่ว่า “วรรณกรรมได้ช่วยตัวครูอย่างไร ทำให้ก้าวหน้าในอาชีพการงานได้อย่างไร”

อาจารย์นิวัฒน์ตอบกลับไปด้วยภาษาที่เรียบง่าย ชัดตรงและจริงใจว่า “วรรณกรรมทำให้เข้าใจคนอย่าง ผอ. มากขึ้นไง”

?????

“ผมเชื่อมั่นในพลังของความดีงาม อันเป็นพลังของความมีชีวิตชีวา เป็นแรงงานที่จะสามารถสร้างสรรค์จรรโลงให้ชีวิตและโลกน่าอภิรมย์ขึ้น แม้บางครั้งผมพบว่า ตัวเองตกอยู่ท่ามกลางความมืดมนของกระแสสังคมโดยสิ้นเชิง แต่ทุกขณะที่ลมหายใจ ซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่สามารถจะยืนยันได้ว่าผมยังไม่ตาย ก็หน้าที่จะทำงานต่อไป จนกว่าจะสิ้นเรี่ยวแรงที่จะสูดลมหายใจที่อ่อนผ่านหน้าจมูกโน่นแหละ”

ถ้อยคมความคิด ของนายนิวัฒน์ บุญญาบุรุษ
จากหนังสือสายธารใส โครงการเยาวชนรักหนังสือ โรงเรียนเสนาะวิทยา

กลุ่มสายธาร อ่านเขียน เรียนรู้ชีวิต

“เมื่อเราอ่านหนังสือมากขึ้น เราจะได้รับความรู้มากขึ้น ได้พบเจอสิ่งแปลกใหม่ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้จักโลกใบใหม่ สิ่งเหล่านี้คือการเรียนรู้ นั่นละ เราไม่จำเป็นต้องเรียนรู้จากหนังสืออย่างเดียว ชีวิตจริงก็เป็นสิ่งที่เราต้องเรียนรู้เหมือนกัน โดยเฉพาะปัญหาต่างๆ ทั้งที่เป็นปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม

การเรียนรู้จำเป็นไหม? จำเป็นแน่นอน การเรียนรู้คือการสร้างบานที่แข็งแรงให้กับชีวิต เราคงไม่ยืนหยัดอยู่บนโลกใบนี้ได้ หากเราไม่มีรากฐานที่แข็งแรง การเรียนรู้จากหนังสือ ชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์จะช่วยให้เรามีรากฐานที่เข้มแข็งพอที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ ได้

เมื่อเราเขียน จะช่วยให้ความคิดของเราเป็นระบบระเบียบขึ้น ไม่ฟุ้งซ่าน ฉันได้พบว่า การอ่านทำให้ฉันมีความสุข ฉันไม่รู้ว่ามีมันเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่มันเป็นสิ่งลึกลับที่มีอยู่จริง ดูเหมือนว่าฉันจะขาดการอ่าน-การเขียนไม่ได้เสียแล้ว

ทุกวันนี้เราอ่านหนังสือกันน้อยเหลือเกิน ส่วนใหญ่จะต้องถูกบังคับ หรือมีความจำเป็นนั้นแหละจึงจะยอมอ่านกัน หนังสือเป็นเพียงระดับบ้านไปแล้ว แต่เรามีเวลาดูโทรทัศน์ มีเวลาไปเที่ยวกับเพื่อน มีเวลาจู้จี้กับแฟน แต่ไม่มีเวลาสำหรับกรอ่านหนังสือ

ฉันอยากให้คุณอ่านหนังสือ แล้วคุณจะค้นพบความสุขชนิดใหม่”

นส.สุจิวรรณ อายุวัฒน์, สมาชิกกลุ่มสายธาร
โครงการเยาวชนรักหนังสือ โรงเรียนเสนาธงวิทยา

รู้จักกลุ่มสายธาร อ่าน เขียน เรียนรู้ชีวิต

กลุ่มสายธาร เป็นการรวมตัวกันของนักเรียนโรงเรียนเสาชิงช้าวิทยาลัย ตำบลเสาชิงช้า อำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครราชสีมา ที่มีใจรักสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการศึกษาและสร้างสรรค์วรรณกรรม นับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา

กลุ่มสายธาร ได้รับการขนานนามขึ้นเพราะบริเวณโรงเรียนเสาชิงช้าวิทยาลัยในอดีต เป็นทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ รอบๆ เป็นแหล่งน้ำหลายสายมาบรรจบกัน ณ ที่แห่งนี้ เหมือนกับเยาวชนที่มาจากต่างถิ่น ต่างสังคม ต่างปัญหา ต่างความคิด แต่มีความใฝ่ฝันเหมือนกันคือ การพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุกๆ ด้าน

โดยมีจุดเริ่มจากนักเรียนจำนวน 10 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัวแยกกันหรือไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ จำนวน 6 คน ซึ่งมีผลกระทบด้านจิตใจกับเด็กมาก เพราะมีความทุกข์ที่ไม่รู้จะบอกใคร มีความภูมิใจไม่รู้จะอวดใคร หลายคนจึงมีชีวิตที่เปราะบาง เพราะต้องเผชิญกับความลำบาก การถูกทอดทิ้งและการต่อสู้เพื่อให้มีชีวิต

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กอย่างไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าล้วนมาจากผู้ใหญ่ ทางเลือกทางออกของปัญหานี้ทางโรงเรียนจึงต้องเพิ่มช่องทางให้นักเรียนได้เรียนรู้ จึงจำเป็นต้องมี **“การเรียนรู้นอกห้องเรียน”** เป็น **“วิชา**

ชีวิต” ที่โรงเรียนช่วยเติมเต็มให้ โดยมี อาจารย์นิวัฒน์ บุญญานุรักษ์ หรือครู
ไก่ เป็นหัวเรือใหญ่ คอยออกแรงผลักดันให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์ตลอดมา

โดยเยาวชนกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า **“วรรณกรรมคือชีวิต”** การศึกษาวรรณกรรมคือการเรียนรู้ชีวิต ซึ่งความมุ่งหวังสำคัญคือให้ทุกคนคิดดี และคิด
เป็น จนถึงขั้นมีปัญหาที่จะดูแลตัวเองให้เป็นอยู่อย่างสงบสุข ทำหน้าที่ของ
ตัวเองอย่างดีที่สุด เหมือนกับที่สโลแกนของกลุ่มกำหนดไว้คือ **“กลุ่มสายธาร
อ่านเขียน เรียนรู้ชีวิต”**

การเรียนรู้คือชีวิตของกลุ่มสายธารจึงไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน
สี่เหลี่ยมเท่านั้น แต่ทุกที่ทุกแห่งหนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งหมด โดยบริเวณที่
ศึกษาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มสายธารในอดีตจะเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ต่อมาก็ย้าย
มาอยู่บนอาคารเรียน ซึ่งเป็นห้องเก่าๆ เคยเป็นที่เก็บข้าวของต่างๆ อาจารย์
นิวัฒน์และนักเรียนเห็นว่าควรที่จะนำมาเป็นห้องที่สามารถทำให้เกิด
ประโยชน์ได้ ดังนั้นจึงช่วยกันเก็บกวาด นำสิ่งของต่างๆ มาจัดให้เป็นระเบียบ
แม้ว่าจะเป็นห้องที่ไม่หรูหรา แต่นี่ก็เป็นห้องที่มีความสุขมากมายสำหรับเด็กๆ
และครู 1 คน เพราะเกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันทำ

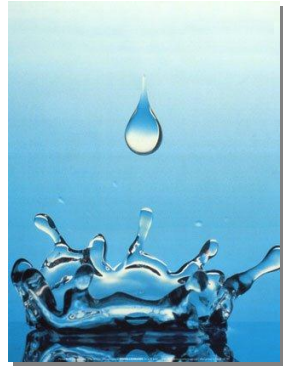
ห้องสายธารในปัจจุบันเป็นห้องที่มีโต๊ะสำหรับนั่งเป็นกลุ่ม ตู้เก็บ
เอกสารการอ่าน และห้องที่เต็มไปด้วยหนังสือต่างๆ ทั้ง นวนิยาย เรื่องสั้น
บทความ และบทกวี ที่สำคัญบนกระดานมีรายชื่อของหนังสือมากมายที่

สำหรับให้นักเรียนอ่าน เช่น มุกดาภิบาลสาหร่าย ลูกอีสาน คำพิพากษา และอีกมากมายให้ทุกคนเลือกสรรกัน โดยมีกฎเกณฑ์ด้านล่างว่า **“นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 อ่านหนังสืออย่างน้อย 20 เล่ม”**

เด็กนักเรียนในกลุ่มสายธารจะมีทุกชั้นมัธยม เพราะสำหรับผู้ที่ยังชื่นชอบการอ่านเป็นชีวิตจิตใจแล้ว เข้ามาจับกลุ่มนั่งอ่านหนังสือในห้องอยู่เสมอ อาจารย์นิวัฒน์มีวิธีการชักจูงใจให้เด็ก ๆ สนใจการอ่าน เริ่มแรกจะใช้ บทความเรื่องสั้น นวนิยาย หรือบทกวี ขนาด 2-3 หน้ากระดาษเอสี่ ให้เด็ก ๆ อ่านก่อน เพราะถือได้ว่าก้าวแรกที่ทำให้เด็ก ๆ ประทับใจต่อครู จะเป็นการเสริมแรงทางบวกในการอ่านหนังสือ อ่านในเรื่องที่ชอบ ก่อนที่เด็กจะอ่านอะไรที่เป็นจุดเริ่มต้น อาจารย์นิวัฒน์ จะต้องเข้าไปพูดคุยได้ถามเด็ก ๆ ก่อนว่าเป็นอย่างไรบ้าง ถามในเรื่องพื้นฐานของครอบครัว สภาพครอบครัว เรื่องของพ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อก่อให้เกิดความสนิทสนมกับเด็ก ๆ หลังจากนั้นก็นำเรื่องที่เด็กต้องการหรือเรื่องที่เหมาะสม เมื่ออ่านเสร็จครูก็จะถามถึงเรื่องที่อ่านว่าได้อะไรบ้าง **“แต่วิธีนี้เหมาะสำหรับเด็กที่เป็นคนขยันที่จะอ่านหนังสือเท่านั้น”** อาจารย์นิวัฒน์กล่าว

สำหรับกลุ่มสายธาร อาจารย์นิวัฒน์สามารถสื่อให้นักเรียนได้รับรู้เข้าถึงนักเรียนได้มากที่สุด ทุกคนสนิทกับครูมาก อาจเป็นเพราะอาจารย์นิวัฒน์ทำให้เด็กรัก และประทับใจในความเป็นครูที่ไม่เหมือนครูคนอื่น มองผิวเผินอาจารย์นิวัฒน์เป็นครูธรรมดาทั่วไป ที่มีลักษณะการแต่งกาย และทรงผมที่แตกต่างไปจากครูคนอื่นแต่ที่สำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใดคือภายในจิตใจของครูที่พิเศษ สามารถบูรณาการการสอนให้มีความแตกต่าง เพราะครูเชื่อว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งที่สามารถทำให้มนุษย์ได้ศึกษาจิตใจของแต่ละคนและสามารถสื่อถึงกันได้ ผ่านตัวหนังสือที่นักเรียนกลั่นกรองออกมา ผ่านวรรณกรรมที่พวกเขาอ่านทำให้พวกเขาได้นำไปเป็นทักษะที่สามารถทำให้รอดพ้น และเป็นต้นทุนที่จะใช้ชีวิตต่อไป

กลุ่มสายธาร โครงการเยาวชนรักหนังสือ

หยดน้ำแห่งสายธาร

สัญลักษณ์ของกลุ่มสายธาร

หนังสือ	คือ แหล่งเรียนรู้ของเรา
ดินสอ	คือ การถ่ายทอดความคิด
เด็กน้อยช่างฝัน	คือ ของกำนัลแห่งจินตนาการ
หัวใจ	คือ การหลวมรวมทุกความรัก ความห่วงใยและ จินตนาการของแต่ละคน
หยดน้ำ	คือ การหลอมรวมทุกความรัก ความคิดและ จินตนาการของแต่ละคน
สายธาร	Literature & Life คือ วรรณกรรมที่เป็นสื่อกลางของ ทุกๆ ชีวิต แห่งสายธาร

จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามชื่อเสียงของดอกไม้วัยเยาว์

กิจกรรมของกลุ่มสายธาร โครงการเยาวชนรักหนังสือ

สาระกิจกรรม

มุ่งพัฒนาทักษะความสามารถในด้านการอ่านและการเขียน เสริมประสบการณ์เยาวชนให้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ สร้างค่านิยมที่ถูกต้องและดีงาม ให้สมาชิกมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง สามารถแสดงความรู้ ความคิด และลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แผนกิจกรรมองค์รวม

1. เสริมการอ่านให้เกิดความรักหนังสือ และอ่านอย่างมีความสุข
2. จัดกิจกรรมเพื่อฝึกการทำงาน และการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้รักสามัคคี
3. ฝึกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ การเสวนา อภิปราย
4. เรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เช่น สภาพสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม ชุมชน ฯลฯ
5. ศึกษาภูมิปัญญา วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นรากเง้าในการดำเนินชีวิต ตลอดจนถึงปัญหาต่างๆ ของชุมชน
6. แสวงหาโอกาสเรียนรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ความสามารถ
7. ฝึกการเขียนสร้างสรรค์

วิถีปฏิบัติของสมาชิกกลุ่มสายธาร

1. เชื่อมมั่นในพลังแห่งชีวิต ฝึกตนให้ตั้งอยู่เสมอ
2. อ่านหนังสือทุกวัน
3. พบปะสมาชิกกลุ่ม เสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
4. ร่วมกิจกรรมในวาระต่างๆ เช่น การเข้าค่าย การร่วมเสวนา การทัศนศึกษา หรือการงานอื่นๆของหมู่คณะ

5. กล่าวแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง
6. ฝึกสังเกตสิ่งรอบตัว เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ของผู้คน หรือธรรมชาติ
7. ฝึกเขียนเล่าเรื่องอย่างสม่าเสมอ เอางานเขียนของตนเองมาอ่าน และร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์

เส้นทางแห่งสายธาร

บนเส้นทางแห่งความหวัง
สร้างความฝันอันยิ่งใหญ่และเสรี
จาดหยดน้ำน้อยๆ หยดนี้
เราจะมีกันและกันเสมอ
พวกเรามาหล่อหลอมเป็นสายธาร
ธารแห่งรักที่ก่อสร้างความผูกพัน
พวกเรามาหล่อหลอมเป็นสารธาร
ธารแห่งฝัน ที่ให้เราก้าวเดินไป
ขอ...ให้สารธารยังสดใส
ขอ...ให้หัวใจหลังอักษร
ขอ...ให้สายธารได้รินไหล
สู่ดวงใจผู้ใฝ่ฝัน
คืนวันอันงดงาม

กลุ่มสายธาร 2547

[../5. หนังสือเล่มเล็ก/5.4 เล่มเล็กภาคใต้/5.4.1 กลุ่มสายธาร/ค้นข้อมูลเพิ่มเติมจาก website เล่ม ๓/ผลการค้นหาภาพ \[http--www_bloggang_com-data-saowbannok-picture-1191208615_jpg\]\(http--www_bloggang_com-data-saowbannok-picture-1191208615_jpg\) ของ \[Google files/viewdiary files/1235103957.jpg\]\(https://www.google.com/files/viewdiary_files/1235103957.jpg\)](#)

เส้นทางชีวิต เพื่อช่วยศิษย์มีปัญหา

“...ครูไก่ได้มอบต้นฉบับพร้อมโครงการจัดพิมพ์หนังสือและได้บอกผม เป็นเบื้องต้นว่า หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานของเด็กที่ผ่านกระบวนการอ่าน เขียน เรียนรู้ชีวิต กลุ่มสายธาร ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มีปัญหาครอบครัว เช่น พ่อแม่หย่าร้าง บางครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่ ฐานะยากจน เด็กๆ อาศัยอยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ เป็นคนเฒ่าคนแก่ รวมถึงคนในครอบครัวมีปัญหาของความเชื่อ และค่านิยมที่มีผลกระทบต่อเด็ก มุ่งงานเขียนหลากหลาย ทั้งบทกวี เรื่องสั้น ความเรียง ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของเด็ก...”

...ครูไก่บอกว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเหมือนต้นทุนทางชีวิต และต้นทุนทางการเงินของกลุ่มสายธาร การได้พิมพ์หนังสือเป็นการให้รางวัลแก่เด็กที่ได้สะสมต้นทุนทางชีวิตเอาไว้และมีชิ้นงานอันสำเร็จออกมาแล้ว ส่วนต้นทุน

ทางการเงินคือ เมื่อพิมพ์หนังสือเล่มนี้เสร็จแล้วก็ขาย เพื่อหาต้นทุน
ดำเนินงานส่งเสริมการอ่านการเขียน และแก้ปัญหาเด็กต่อไป...”

นายชาญวิทย์ ณะรอง

จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามข้อเสียดอกไม้วัยเยาว์

เริ่มคิดที่ตัวเอง เริ่มสร้างที่ตัวเด็ก

อ.นิวัฒน์ บุญญานุรักษ์ หัวเรือใหญ่ผู้ก่อตั้งกลุ่ม “สายธาร” บอกว่า

“ผมเริ่มต้นจากตัวเอง เป็นคนที่เกกมะเหรกเกรมมาก่อนในวัยเด็ก แต่
ส่วนหนึ่งที่มี คือ อ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก พอเราอ่านหนังสือเราก็เห็นว่า
โอกาสในการพัฒนาตนเอง มันเกิดแนวคิดจากหนังสือ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต
และก็เชื่อว่าในความสามารถที่มาถึงจุดนี้ได้ มันเกิดจากการอ่านวรรณกรรม
วรรณกรรมมันเพิ่มพูนความเป็นชีวิต และเราก็ทำงานที่เกี่ยวกับชีวิต ก็ดึงเอา
งานวรรณกรรมมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เป็นทางผ่านให้เด็กเรียนรู้
ความเป็นชีวิต”

อาจารย์นิวัฒน์ เล่าถึงความคิดของตัวเองในการทำงาน ย้อนกลับไป
เมื่อแรกเข้ามาเป็นครู พบว่าเด็ก ม.1 อ่านหนังสือไม่ออก อาจารย์จึงริเริ่ม
แก้ปัญหานี้ โดยใช้กระบวนการอ่านมาช่วย แต่ก่อนที่จะช่วยให้เขาอ่านได้นั้น
อาจารย์บอกว่า

**“เขาต้องมีความเชื่อมั่น ศรัทธาในความเป็นเราเสียก่อน เราต้อง
แสดงความรัก ความเข้าใจ ให้เขาเห็นว่าเราช่วยเขาได้ ดูแลถึงความเป็น
ครอบครัว ความเป็นชีวิต ที่สำคัญคือจิตใจของเด็ก”**

เส้นทางชีวิต เพื่อช่วยศิษย์มีปัญหา

ตอนแรกอาจารย์นิวัฒน์ เลือกที่จะเรียนแพทย์ และเลือกที่จะเรียนครู
เป็นอันดับ 2 เมื่อเอาเข้าจริงก็เลือกที่จะเรียนครุศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง เมื่อ

เรียนจบก็สอนหนังสือ บรรจุเข้ารับราชการ ในปีแรกเข้าไปสอนเกือบที่จะลาออก เพราะไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ทำไปเพื่ออะไร เด็กไม่เข้าใจ ก็พูดกับเด็กว่า **“ผมจะสร้างและพัฒนากลุ่มเด็กที่มีปัญหา”**

อาจารย์นิวัฒน์มองว่าปัญหาต่างๆ ช่วยเป็นบทเรียนให้เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น มีกำลังวังชาที่จะต่อสู้กับปัญหา เรื่องภาษาก็เช่นเดียวกัน เด็กต้องไม่ทิ้งภาษา จนทิ้งความคิด การใช้วรรณกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก แม้เราจะเห็นว่าเป็นการต่อสู้ที่ยาวนานและหนักหน่วง ต้องสู้จนตาย เพราะเชื่อมั่นว่าเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่แท้จริง ไม่ใช่การปฏิรูปที่เป็นเพียงกระบวนการทางสังคมหรือเป็นเพียงกฎหมายลายลักษณ์อักษร กระบวนการของอาจารย์นิวัฒน์ที่ทำอย่างนี้ ก็เพราะเชื่อมั่นว่าหากใครผ่านการเรียนรู้ตรงนี้ไปก็จะ **“รอดตาย”**

อาจารย์นิวัฒน์ช่วยขยายมุมมองความสำคัญของวรรณกรรมกับชีวิตของนักเรียนว่า ในช่วงที่นักเรียนกำลังเติบโตเรียนอยู่ในชั้น ม.1 ถึง ม.2 จะเป็นช่วงที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ปัญหาแรกที่เด็กต้องเจอคือ การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน เข้ากับสังคม ซึ่งครูในโรงเรียนคงทำหน้าที่ดูแลได้ไม่หมด จึงต้องใช้หนังสือเป็นสื่อในการอธิบายผ่านเรื่องราว ผ่านตัวละคร

เมื่อก่อนใช้เวลานอกชั่วโมงสอน พูดคุยกัน แต่เวลาในชั่วโมงไม่เพียงพอ จึงคิดหากระบวนการใหม่ คือ เปิดเป็นชุมนุม พัฒนาหลักสูตรการอ่านเพื่อชีวิต ใช้กระบวนการทั้งในรูปแบบและนอกรูปแบบ ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เด็กได้เรียนรู้จากชีวิตของตัวเอง อ่านหนังสือต่อเนื่อง (ประมาณ 40 – 60 เล่มต่อปี) และฝึกเขียนบันทึก

หลักที่นำมาใช้ง่าย ๆ คือ **เริ่มต้นให้เด็กอ่านให้สนุกก็พอ** ให้อ่านอย่างเดี๋ยวน เมื่ออ่านสนุกแล้วก็คุยเรื่องอื่นต่อไปได้ **จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะสำหรับการสัมมนากลุ่มย่อย** อาจารย์จะเลือกหนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่ง (ต้องเป็นเรื่องที่ดี ๆ ด้วย) แล้วย่อยเรื่อง ให้มาอ่านร่วมกัน โดยมีคำถามนำเป็นแนวทางให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนคำตอบในกลุ่ม ให้ได้พูดคุย ถกเถียงความคิด จากนั้นมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ฝึกการพูดในอีกชั้นหนึ่ง

นอกจากการสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมเสริมอีก คือ นักเรียน ม.1 ให้อ่านหนังสือตามรายการที่กำหนดให้ไป แล้ว**เขียนบันทึกว่าได้อะไรจากเรื่องที่อ่าน**

ส่วนนักเรียนที่โตขึ้นมาในระดับชั้น ม.2 และม.3 เป็นการอ่านเพื่อวิเคราะห์ อาจารย์ไก่ก็จะให้โจทย์เพิ่มขึ้น คือ ให้วิเคราะห์สภาพตัวละคร วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์บุคลิกลักษณะของตัวละคร ประเมินคุณค่าทางความคิด โดยใช้วรรณกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งเรื่องสั้น เรื่องความ บท ร้อยกรอง

สิ่งที่นักเรียนได้รับและติดตัวไป คือ

- **เรียนรู้** ทำความเข้าใจเรื่องของตัวเอง ปัญหาของตัวเอง ก็คือ การเข้าใจชีวิตนั่นเอง โดยได้จากการศึกษาปัญหาชีวิต ปัญหาลังคมจากรวรรณกรรม
- **อ่านหนังสือได้เร็วขึ้น** ประมาณ 30 – 40 หน้าต่อชั่วโมง
- **เข้าใจถึงวิธีการใช้ภาษา กระบวนการคิด การลำดับความ**
- **ความรับผิดชอบทั้งต่อตัวเองและสังคม**
- **มีพัฒนาการทางวิชาการ ความสามารถทางสังคม**
- **คิดเป็น** โดยคิดจากปัญหาพื้นฐานของตนเอง แล้วเกิดกระบวนการตัดสินใจ
- **เกิดปัญญาในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการจัดการ** ฝึกโดยผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม
- **การสื่อสารมีความมั่นใจ** จากการมีข้อมูลหนุนหลัง (อ่านมาก ความรู้ก็มาก)

ฯลฯ

อาจารย์บอกว่า แม้การอ่านจะเป็น**เครื่องมือ**ที่ให้นักเรียนไปถึง **เป้าหมาย**ของตนเองที่อยากจะเข้าใจหรือคลี่คลายได้ส่วนหนึ่ง และการเขียนจะช่วยบรรเทาทุกข์ในช่วงหนึ่งของตัวเด็ก แต่ปัญหาจริง ๆ ของเด็กยังไม่ได้

แก้ และยังฝังรากลึกอยู่ เช่น ปัญหาพ่อเลี้ยงลูกเลี้ยง ปัญหาพ่อแม่ทะเลาะ หย่าร้าง ปัญหาความยากจน ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ฝังลึกในจิตใจของเด็ก ครุจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ อย่างน้อยๆ ให้นักเรียนได้รู้สึกว่ามีเพื่อนแม่ในชีวิตจริงของเด็กยังคงต้องเจอกับปัญหาเช่นนี้ทุกวันก็ตาม แต่เขาจะต้องต่อสู้และผ่านพ้นไปได้ด้วยตนเอง

“เด็กไม่อดตายหรอก แต่ที่จะตายเพราะขาดคนที่จะรับฟัง ขาดแนวทาง การอ่านจะเติมกำลังทางความคิด เติมปัญญา”

นอกจากส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือแล้ว สิ่งที่อาจารย์นิวัฒน์ได้เติมให้กับเด็ก ๆ ก็คือ ฝึกเรื่องจิตอาสา ทักษะการทำงานให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การประสานงาน การเตรียมเวที วิทยากร การดูแลเรื่องที่พัก อาหาร การดูแลห้อง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ทั้งการเข้าค่ายวรรณกรรม ค่ายสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่ในโอกาสที่อาจารย์นิวัฒน์ไปเป็นวิทยากรในที่ต่างๆ ก็จะหอบหิ้วนักเรียนไปด้วยกัน เป็นการเรียนรู้ผ่านภาษากาย ภาษาใจที่เด็กจะอ่านได้จากชีวิตจริงของครู

“มี 3 อย่างที่ผมพยายามให้เด็กรู้ หนึ่ง หลักของความถูกต้อง สอง หลักของความดี สาม หลักของความงาม”

วรรณกรรมช่วยชีวิตคนได้อย่างไร

วรรณกรรมช่วยชีวิตคนได้อย่างไร อาจารย์นิวัฒน์ให้คำตอบว่า “วรรณกรรมไม่ได้ช่วยชีวิตคนได้โดยตรง ถ้ามองเห็นแง่ของการเป็นนักเขียนก็จะมีรายได้จากการขายหนังสือ แต่กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือ ได้ช่วยให้ศิษย์หลายคนผ่านพ้นวิกฤตชีวิตมาได้” มีกรณีตัวอย่างของเด็กหญิงคนหนึ่ง que คิดฆ่าตัวตาย จนสุดท้ายกลับมากำคิดได้ เพราะข้อคิดจากหนังสือเป็นเครื่องมือช่วยชีวิต

เรื่องมีอยู่ว่าเด็กหญิงคนหนึ่งในกลุ่มสายธาร เป็นคนที่เขียนหนังสือ ได้ดีมาก มาบอกกับอาจารย์ว่า หนูกำลังจะตายแล้วค่ะ อาจารย์นิวัฒน์ตกใจ มาก เลยถามว่าทำไม เด็กหญิงคนนั้นก็เอาลูกแก้วที่อาจารย์นิวัฒน์เคยให้ไว้ เมื่อตอนปิดเทอม เป็นลูกแก้วที่มีสีขาวใส แล้วเด็กหญิงก็บอกว่า มันเป็นสิ่งที่ ครูให้ตอนปิดเทอมเป็นสิ่งที่มีความดี แต่ตอนนี้มันไม่เหลืออะไรอยู่แล้ว แล้วเด็กหญิงก็ร้องไห้ทันที

ที่จริงแล้ว เช้าวันนั้นอาจารย์นิวัฒน์ต้องรีบไปอบรมที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ก็ต้องงดไปเพราะต้องช่วยเหลือนักเรียนคนนี้ อาจารย์ถามว่าเกิดอะไรขึ้น แกก็บอกว่าพี่ชาย ก็เลยถามว่ากี่คน แกบอกว่า 2 คน คนเดียวยังหนัก 2 คนยิ่งหนักเข้าไปอีก แล้วนักเรียนหญิงก็ร้องไห้ อาจารย์นิวัฒน์ก็พยายามถามต่อไปอีก เขาทုบเขาตีใช่ไหม แกก็บอกว่าไม่ใช่ ก็เลยถามว่าเขาทำเหมือนกับ ผู้หญิงคนอื่นทั่วไปใช่ไหม ที่นี้แหละร้องไห้โอเลย จึงไม่ต้องถามอะไรมากก็ เข้าใจ

อาจารย์ปล่อยให้ร้องไห้เสร็จก่อนแล้ว แล้วค่อยคุยต่อ ตอนนั้นก็ไม่รู้ จะทำอย่างไรเพื่อช่วยเหลือ คิดหาหนทางไม่ออกเหมือนกัน ไม่รู้ว่าจะให้ คำปรึกษาอย่างไร ระหว่างที่เดินก็พบหินก้อนหนึ่งและกระดาษแผ่นหนึ่ง อาจารย์จึงบอกกับเด็กหญิงว่าช่วยหยิบหน่อย แล้วก็ถามว่ามันควรอยู่ที่ไหน แกก็พาไปทิ้งถังขยะ อาจารย์ก็บอกว่านั่นแหละในที่สุดความทุกข์มันก็ต้องไป เป็นอย่างนี้แหละ เด็กหญิงก็บอกว่ามันไม่เกิดขึ้นกับครู ครูก็พูดได้

“...เอาอย่างนี้...” อาจารย์นิวัฒน์คิดออกแล้วว่าควรทำอย่างไร จึงถามว่าเธอรักครูไหม ถ้ารักก่อนตายเธอควรทำอะไรเพื่อแสดงว่ารักครูบ้าง อาจารย์นิวัฒน์ก็ไปหาหนังสือให้ 3 เล่ม แล้วบอกว่าถ้าอ่านจบแล้วยังอยาก ตายอีก ก็ให้มาบอกครู ครูจะอนุญาต หนังสือที่อาจารย์นิวัฒน์ให้เด็กอ่านคือ

“ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด”

“ความสมหวังของแก้ว”

“เด็กหญิงเมืองลับแล”

หนังสือ 2 เรื่องแรก เป็นเรื่องที่ว่าละครคือเด็กผู้หญิงถูกกระทำโดยผู้ชายทั้งสิ้น อ่านไป 15 วันเธอก็เอาหนังสือมาคืน แล้วก็บอกกับอาจารย์นิวัฒน์ว่า “หนูไม่ตายแล้วค่ะ”

ตอนนี้เธอเรียนจบมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีอาชีพเป็นครูเหมือนกับครูที่เธอรัก จากเหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างเด่นชัดว่าวรรณกรรมเป็นผลงานเขียนที่สร้างสรรค์และสามารถเปิดหน้าต่างการเรียนรู้ให้กับชีวิตนักเรียนได้หลายๆ เรื่อง เพราะฉะนั้นแล้วเด็กนักเรียนต้องเรียนรู้ไว้เป็นพื้นฐาน วรรณกรรมเพื่อชีวิตที่อาจารย์นิวัฒน์นำมาใช้สามารถฝึกทักษะนักเรียนไปได้ในตัวทั้งการอ่านและเขียน เปลี่ยนความคิด แก้ไขปัญหาชีวิต อันจะเป็นพื้นฐานให้กับตัวเองในการฟันฝ่าชีวิตไปได้ในอนาคต

หรือ *น้องสมชาย เมืองสุข* ตอนนี้เรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ แห่งหนึ่ง ถ่ายทอดเรื่องราวของกลุ่มสายธารว่า กลุ่มสายธารคือกลุ่มเด็กที่ครอบครัวมีปัญหาในการดูแลจากพ่อแม่ ทำให้เด็กขาดทักษะการอ่าน จึงต้องส่งเสริมด้านการอ่านจากครูไก่อ่านหนังสือแล้วมาแลกเปลี่ยนกัน เป็นทักษะที่สำคัญทำให้คิดเป็น สามารถยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นได้ การอ่านทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ ให้เห็นภาพสะท้อนของคนที่มีวิถีชีวิตที่หลากหลาย ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ได้โลกอีกมุมหนึ่งของชีวิต ครูไก่อสอนว่าถ้าเรารู้สึก เครียดกังวล ชีวิตดูวุ่นวาย ให้ระบายอารมณ์ผ่านการเขียนหนังสือ

และที่สำคัญ คือ การส่งเสริมทักษะการอ่านและเขียนไว้ทีละเล็กละน้อยส่งผลให้นักเรียนสามารถสะท้อนแ่งมุมปัญหาและทางออกผ่านเรื่องราวที่ได้สะท้อนออกมาเป็นตัวอักษร ดังเช่นเรื่องของ ดช.เอกชัย แสงพรหม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งได้แต่งเรื่อง “คนเคียงข้าง” ไว้ในหนังสือธารสายใสร่วมเล่มเรื่องราวจากนักเรียนในโครงการเยาวชนรักหนังสือ เมื่อปี 2539 ซึ่งขอเสนอไว้ในที่นี้ด้วย

เรื่อง “คนเคียงข้าง”

(1)

“ลูก”

“โครม...”

กระทะใบขนาดพอเหมาะลอยละลิวออกมาจากในครัว ติดตามมาด้วยจานบิน

(2)

“แม่”

“เพลิง...”

“อีเปรต...มึงมีชู มึงอยากนักไชมัย”

“ก็เออซีวะ...กูมีชูแล้วมึงจะทำไม”

“มึงอยู่กับกูสบายดีแล้วนี่หว่า”

“เซ่อ...อยู่กับมึงสบายดี ไปพูดให้หมาฟังดีกว่า อูย!...” น้ำลายพ่นพุ่งมาเต็มหน้า

“อีห่า...มึงถ่มน้ำลายใส่กู” เสียงผัวคำราม

“แล้วมึงจะทำไม...”

ผัวทะยานเข้าหา เสียงเมียร้องลั่น

“ว้าย...ช่วยด้วย”

“กูเอามึงตายแน่คราวนี้ อีสต์วี่”

มีเสียงหัวเราะวาทกับรามสูรขว้างขวานครีโครม แล้วพลันมีเสียงร้องของเด็กๆ สองหรือสามคน เสียงสงครามผิวเมียเจียบลงชั่วขณะ แล้วเกิดคำถามขึ้น

“ทำไมพ่อทำกับแม่อย่างนี้”

“เออ...มึงเข้าข้างแม่มึงใช่ไหม”

“ผมเปล่าเข้าข้างแม่...”

“กูจะบอกให้พวกมึงรู้ไว้นะ ว่าแม่มึงมีซู” เสียงตะโกนลั่น

“แล้วพ่อมีหลักฐานหรือเปล่าละ...” เสียงใสโต้แย้งขึ้น มันเป็นลูกคนกลาง

(3)

“พ่อ”

“กูไม่มีไวย...มึงเลือกใช่มัยไอ้เล็ก นี่แน่ะเลือก...” พ่อมันตวาดพลางหลังมือฟาดแก้ม

“เพี้ยะ...”

ไอ้ตัวเล็กหูอื้อตาลาย มันค่อยๆ เอนฟุบลงไปนอนกลางพื้นห้องที่ปูด้วยเสื่อน้ำมันสีสดสวย

“พ่อ...พ่อทำงี้ได้ไง...” เสียงลูกคนเล็กสุดประท้วง

“ความสุขของกู มึงไม่ต้องเลือก ท่าๆ” มันหัวเราะแถมท้าย

“พ่อทำแบบนี้มันผิดรู้มัย...” ไอ้สุดท้องยืนจังก้า ยกมือชี้พ่อ พ่อหยุด...ด้วยความรู้สึกที่สะท้อนไม่เบา ลูกมันหันไปประคองแม่ เอ่ยขึ้นพร้อมกับน้ำตาที่ไหลซึม

“พ่อทำงานมาก พวกผมก็รู้...แต่เงินที่พ่อได้มาพ่อเอาไปกินเหล้าหมด แต่แม่ทำงานหาเงินให้พวกผมไปโรงเรียน พ่อไม่เอาแม่มั่งหรือครับ...”

เพียงลูกคนเล็กพูดจบ เสียงร้องโวยวายของพ่อก็หยุด พ่อหนึ่งงันไปพักใหญ่แล้วเดินคอคดหันหน้าเข้าหาของ แล้วค่อยๆ นั่งลงแบบคนหมดอาลัยตายอยาก แล้วเขาก็เริ่มร้องไห้ออกมาเบาๆ ในท่ามกลางความเจียบ ไต่ยินเสียงหมาวิ่งเล่นผ่านไปมาอยู่บนลานหน้าบ้านเท่านั้น.

กรณีของเรื่องนี้คงไม่ต้องอธิบายอะไรมากนัก เพราะนักเรียนที่เป็นผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและจุดเปลี่ยนที่จบแบบหักมุมในเรื่องได้เป็นอย่างดี

พัฒนาการศึกษา ต้องพัฒนาที่ครู

ครูผู้สร้างสังคมไทย

เกิดปัญญาแจ้งทุกแห่งหน งานแห่งคนมุ่งมั่นขยันสู้
ชี้ให้แจ้งเห็นชัดว่าคือครู นำเขตชูบูชากว่าอื่นใด
ครูผู้ให้แสงสว่างนำทางทิศ ให้ชีวิตมวลงนุชย์ผู้ดมองใส
ความหวังดีความรักกระจ่างใจ เป็นผู้ให้ปัญญาอย่างผู้เจริญ

ปุษนียบุคคลของชนชาติ
สอนลูกศิษย์หนุ่มสาวให้ก้าวเดิน

โดยหัวใจใสสะอาดนำสรรเสริญ
กล้าเผชิญโลกกว้างด้วยปัญญา

ด.ช.พรชัย รักปลอดภัย ม.2 ปีการศึกษา 2547

จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามข้อเสียดอกไม้วัยเยาว์

การทำผลงานของครูกับการดูแลเด็กในโรงเรียน

อาจารย์นิวัฒน์ บอกว่าสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ในขณะนี้ คือ **การสอนเด็กนักเรียนในเรื่องทักษะชีวิต** ในเวลาที่เด็กมีปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว หรือ แม้แต่เรื่องผลการเรียนของนักเรียนเองก็ตาม **การได้อ่านและคิดตาม ใคร่ครวญตามเรื่องราวของนักเขียนที่น่าเสนอ ย่อมช่วยเปิดมุมมองใหม่ ความคิดใหม่ ที่ตัวละครในเนื้อเรื่องอาจจะประสบปัญหาชีวิตที่หนักหนากว่าตัวนักเรียนในขณะนี้ก็ได้ ซึ่งวิธีการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ส่งผลต่อตัวนักเรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แต่ต้องอาศัยระยะเวลาให้ซึมซับและค่อย ๆ ปรับเปลี่ยน**

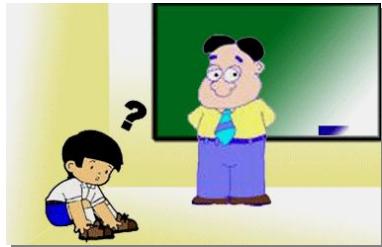
แต่หากนำกรอบการประเมินผลทางด้านวิชาการหรือการวัดค่าเชิงปริมาณเข้ามาแล้ว จะกลายเป็นสวนทางกันไปเลยก็ได้ เพราะที่ผ่านมาตนเองเคยมุ่งหวังทำผลงานวิชาการของครู ในระดับอาจารย์ 3 แต่หาค่าสถิติตัวเลขผิด ใช้โปรแกรมคำนวณค่าสถิติไม่เป็น ตั้งหัวข้อการวิจัยไม่เป็น ไม่มีประสบการณ์ที่จะทำ การทำผลงานทางวิชาการจึงไม่สำเร็จ

อาจารย์มีความเชื่อว่างานวิจัย ใช้ได้จริงในบางกรณีเท่านั้น แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ข้อมูลที่ได้มาก็อาจจะไม่ใช่ความจริงทั้งหมด เมื่อครู-อาจารย์มีวัตถุประสงค์สร้างทำผลงาน ก็ละเลยการ**ดูแลจิตใจและชีวิตของเด็กนักเรียน** หรือว่าครูมุ่งที่จะใช้ให้เด็กเป็นเครื่องมือในการทำผลงาน ทางวิธี

ต่างๆ นานามาเพื่อที่จะแสวงหาเงินประจำตำแหน่ง จนครูล้ม**จิตวิญญาณของความ**
ความเป็นครู เงินประจำตำแหน่งของครูบางคนพอได้มาแล้ว ปรากฏว่า
มากกว่าเงินเดือนของครูบางคนด้วยซ้ำ ครูบางคนก็ทุรนทุรายต้องทำให้
เหมือนคนอื่น คือไม่รู้จักพอ

การทำผลงานทางวิชาการของ
ครูบางคน ทำให้ลูกศิษย์ของอาจารย์
นิวัฒน์ ต้องถูกบีบให้ออกจากโรงเรียน
ไปเรียบร้อยแล้ว โดยที่เขายังไม่ถูกให้
ออกจากระบบ... จากปรากฏการณ์ที่
เกิดขึ้นนี้สะท้อนให้เห็นปัญหาบางอย่าง
ของระบบการศึกษาไทย และวิกฤตที่เกิดขึ้นกับครูในสังคมของเรา

ด.ญ.วาสนา ใหม่จุล นักเรียนชั้น ม.1 เขียนบันทึกไว้ในปี 2536 เรื่อง
“ครูอาจารย์ในดวงใจของนักเรียน” ว่า “ครูอาจารย์นับเป็นบุคคลผู้มีอำนาจ
สูงสุดในโรงเรียน อำนาจของครูอาจารย์มีมากมายที่จะบัญชาให้นักเรียน
ปฏิบัติตาม แต่จะมีครูอาจารย์สักกี่คนที่จะอยู่ในดวงใจของนักเรียน ครู
อาจารย์ในความฝันที่นักเรียนอยากให้เป็น คือ ผู้ที่นักเรียนยินดีปฏิบัติตาม
คำสั่งสอนอย่างเต็มใจ มีความชื่นชมและศรัทธาที่จะมอบให้...”

ด.ญ.วาสนา บันทึกต่อไปว่า ตนเองนั้นอยากจะมีครูอาจารย์ในดวงใจ
เพราะฉะนั้นจึงตั้งคำถามแก่ตัวเองว่า อยากจะเลือกครูอาจารย์แบบใด และ
ถ้าครูอาจารย์ท่านใดที่อ่านเรื่องนี้แล้ว ขอให้กลับไปคิดด้วย...

เพราะฉะนั้นแล้ว ถ้าครูมีแต่ทำผลงาน จนล้ม**ความเป็นแม่พิมพ์**
ของชาติแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย จนอาจนำไปสู่ทาง
ตันของการศึกษาในระบบอย่างรวดเร็ว เพราะคนขาด**คุณธรรม**อย่างเห็นได้
ชัด สะท้อนให้เห็นได้ว่า ปัจจุบันระบบการดูแลเด็กของโรงเรียนถูกทำให้อ่อน

แลลงไปตามระบบของการแข่งขัน เลื่อนชั้นชิงตำแหน่ง และส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถที่จะสร้าง**ภูมิคุ้มกัน**ให้กับนักเรียน และไม่สามารถปกป้องนักเรียนที่มีความสามารถไว้ไม่ให้ไหลไปตามกระแสของสังคมได้

มุมมองเกี่ยวกับการศึกษานี้ อาจารย์นิวัฒน์ได้เคยกล่าวไว้ตั้งแต่ปี 2540 ในหนังสือธารสายใส เกี่ยวกับปรัชญาในการศึกษาและการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีปัญญาด้วยตนเอง โดยเขียนไว้ว่า

“...ผมเชื่อมั่นว่า เมื่อไรที่เราสามารถสร้างคนให้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจรรย์ญาณ และคิดอย่างเป็นระบบระเบียบ มองเห็นทั้งอนาคต รู้ถึงอดีตและที่มา ทั้งทราบสาเหตุที่เป็นปัจจุบันอย่างที่เขาเรียกว่า “วิสัยทัศน์” ไกล ก็น่าจะสามารถช่วยคลี่คลายปัญหาของสังคมได้ในระดับหนึ่ง อย่างน้อยเฉพาะตัวบุคคลคนนั่นเอง เพราะปัญหาทั้งหลายแหล่ในโลกมนุษย์ทุกวันนี้มันเกิดจากคนทั้งนั้น แม้หากผู้คนรู้จักคิดอ่านสภาวะที่กำลังจะก่อปัญหา แล้วรู้จักการระงับยับยั้งอย่างชาญฉลาด ถ้าทำได้ ผมว่าช่างน่าสนใจไม่น้อยทีเดียว

งานที่ผมและเพื่อน ๆ อีกหลายคนกำลังทำนั้น ก็คือการพัฒนาคุณภาพคน จะมีวิธีการใดเล่าที่ดีไปกว่าการจัดการศึกษาที่เข้มแข็งให้เขาได้ใช้เป็นอาวุธต่อสู้กับความไม่รู้ที่มีดমনของกระแสสังคมและชีวิต

ผมพูดไว้ในปีพุทธศักราช 2540 ขณะที่ผมได้เห็นและยังคาดหวังในน้ำเนื้อแห่งงาน งานซึ่งอาจจะสร้างสรรค์พลังของชีวิตให้เปี่ยมไปด้วยความหวัง และศรัทธาในคุณค่าของการดำรงอยู่ เป็นเหมือนสายธารที่ได้หล่อไหลหล่อเลี้ยงดวงใจแห่งวัยเยาว์ให้อิ่มเต็มและงอกงามยั่งยืนต่อไป...”

พัฒนาการศึกษา ต้องพัฒนาที่ครู

ลักษณะครูอาจารย์ในดวงใจของนักเรียนนั้น มีด้วยกันหลายประการหลายประเภท แต่ในดวงใจของ ด.ญ.วาสนา ใหม่จุล นักเรียนชั้น ม.1 นั้นมีดังนี้คือ

๑. จะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ในด้านการสอนจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ต่อนักเรียนโดยใช้เวลาพอสมควร ไม่ปล่อยปละละเลยจนนักเรียนมีความรู้สึกเศร้าเสียใจ ขาดการชื่นซ้ำซึ่งแะสิ่งที่เป็นประโยชน์

๒. มีความรู้ ความสามารถ เป็นสิ่งที่สะสมชีวิตนักเรียนให้ก้าวไกล ถ้าครูอาจารย์ที่นักเรียนหวังไว้ในดวงใจ ต้องมีความสามารถเป็นที่ปรากฏแก่นักเรียน

๓. การเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ย่อมจะเป็นแนวทางที่ดีให้แก่ นักเรียนเดินตามหรือปฏิบัติตาม หากครูอาจารย์เหมือนกับแม่ปูที่สอนให้ลูกเดินตรงๆ ในขณะที่ตัวเองก็ไม่สามารถจะเดินให้ตรงได้ การปฏิบัติตามก็ย่อมไร้ผล และขณะที่ครูอาจารย์สอนให้นักเรียนมาโรงเรียนตรงเวลา ไม่กลับบ้านก่อนเวลาเลิกเรียน แต่ตรงกันข้ามที่ครูอาจารย์มาโรงเรียนสาย กลับบ้านก่อนเวลา เมื่อนักเรียนเห็นเข้าก็นึกอยากจะทำตามบ้าง

๔. ความเป็นผู้เสียสละไม่เห็นแก่ตัว ย่อมเป็นที่รักของนักเรียนทุกคน หากครูอาจารย์ไม่มีความเสียสละทั้งสติปัญญา แรงกาย และกำลังทรัพย์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก็ย่อมไม่เป็นที่ชื่นชอบศรัทธาของนักเรียน

อาจารย์นิวัฒน์ให้ข้อสังเกตว่า บุคลิกลักษณะของครูแต่ละคน แต่ละยุคแต่ละยุคสมัยก็มีความแตกต่างกัน ครูรุ่นเก่ามักจะใช้คำดา “ห้าม” ซึ่งจะทำ

ให้เด็กเก็บกดมากขึ้น แต่ถ้าเปลี่ยนจากห้ามเป็นชี้แนะ เล่าให้เด็กรู้เท่าทัน เมื่อถึงตรงนี้จะเห็นว่า

การจะให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีได้นั้นก็คือ

การเปิดโอกาส การเติมเต็มให้เด็กเข้าถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์

การพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ให้เกิดกับเด็ก โดยเน้น 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน หรือ สุ จี ปุ ลิ

คือ การได้ฟัง ได้อ่าน แล้วกลับมาคิดใคร่ครวญต่อข้อมูลที่รับรู้มาก็คือ เกิดคำถาม ข้อสงสัย แล้วจะศึกษาหาคำตอบเพิ่มเติม เมื่อรู้แล้วก็เขียนออกมาตามความเข้าใจ แล้วก็ต้องมีตรวจสอบและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งเด็กจะถูกฝึกตั้งแต่การใช้คำ การเรียงคำเข้าประโยค คำผิด คำถูก การย่อหน้า การลำดับความคิดรวมไปถึงกระบวนการต่างๆ ที่จะถ่ายทอดความคิดออกมา

ในกระบวนการนี้ผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุด ที่จะสามารถนำพานักเรียนให้เกิดปัญญาได้ก็คือ “ครู”

การจัดค่ายสิ่งแวดล้อมเกี่ยวอะไรกับการอ่าน อาจารย์นิวัฒน์บอกว่า “การศึกษาทำลายความสามารถของเด็กในการใช้ชีวิต เราเอาลูกหลานเขามาเรียนตั้งแต่อายุ 3 ขวบ เด็กจบปริญญาตรีหุงข้าวไม่เป็น เรียนเป็นอย่างเดียว พบปัญหาที่ขบไม่แตก การเข้าค่ายศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ของจริง ซึ่งจึงจำเป็นพอๆ กับการอ่าน ให้เด็กได้เรียนรู้ว่า ถ้าต้นไม้ตรงนี้ถูกทำลายจะเกิดอะไรขึ้นกับสังคมกับสิ่งแวดล้อม มันมีวิธีการอะไรบ้างที่เราจะช่วยเหลือสังคม สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมก็เหมือนการเรียนรู้ธรรมชาติ ธรรมชาติก็คือความจริง จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิต จำเป็นยิ่งกว่าจินตนาการเสียอีก”

อาจารย์นิวัฒน์เชื่อมั่นว่า ถ้าจะปฏิรูประบบการศึกษาจนให้เกิดคุณภาพตามที่คาดหวัง และนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้

ความสามารถอย่างแท้จริง ต้องเริ่มที่ครูก่อน ครูต้องเป็นผู้ที่เปลี่ยนวิถีชีวิต เปลี่ยนแปลงความหมาย เปลี่ยนมุมมอง วิธีคิด โดยต้องปรับโครงสร้างชีวิต ปรับปรุงวิธีการทำงาน ให้มีคุณภาพกว่าเดิมที่เป็นอยู่

ตอนนี้เราขาดครูที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานในวิชาชีพนี้อย่างจริงจัง ขาดครูที่มีความเป็นครู มีอุดมการณ์ มีจิตวิญญาณ เพราะมีสิ่งอื่นๆ มาล่อใจมากมาย ทำให้ครูหลงอยู่ในลาภ ยศ สรรเสริญ ไม่รู้จักความพอเพียง ปัจจุบันในโครงสร้างระบบการศึกษา จัดระดับครูไว้เป็นชั้น มีครู คศ. 3 และถ้าจะมีครู คศ. 4 จะหนักเข้าไปอีก ครูไม่ต้องทำอะไรกันแล้ว มัวแต่ทำผลงานกันอย่างเดียว สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ สำหรับครูที่ทำเรื่อง คศ. 3 จะเห็นได้ว่านักเรียนได้รับผลการเรียนในบางวิชาจะได้เกรดติดศูนย์กันมากขึ้นในภาคเรียนแรกของปีการศึกษา เพื่อให้เห็นได้ว่า ครูผู้สอนได้ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผล ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปอ้างอิงในผลงานว่าเด็กนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าเดิมในเทอมต่อไป ด้วยสาเหตุเพราะการใช้นวัตกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและทำให้มีพัฒนาการสอบผ่านได้ รูปแบบวิธีการเหล่านี้ พัฒนาการจนกลายเป็นการสร้างวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เป็นการฉ้อโกงรัฐ ฉ้อโกงชาติ จึงต้องมีการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างรวดเร็วและจริงจัง

ผลงานของครู ต้องดูที่เด็ก

เรียนรู้ ความคิด ความอ่าน ผ่านมุมมองของนักเรียน

ผลผลิตหนึ่งที่เกิดจากกลุ่มสายธาร และเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นบุคลิกแห่งความมั่นใจ ไม่เหมือนใคร ไม่ว่าเติบโตไป เขาจะมีเส้นทางชีวิตอย่างไร ก็ยังมีนิสัยรักการเรียนรู้ติดตัวไปด้วย

นายวรวรรณ เหมมันต์ หรือน้องแม็ก อายุ 18 ปี สาวกเพลงร็อกทั้งไทยและเทศ ผู้มาดมั่นในทางของตัวเอง ศึกษายู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเสาชิงช้า

หากใครได้พบแม็กในครั้งแรกนั้น บอกได้เลยว่า เขาเตะ... เตะหนักตามากๆ กับการแต่งตัวแบบหนุ่มมั่น ประสาวัยรุ่นที่แม่ต้องขอร้อง ฉีกแนวไปจากเพื่อนๆ โดยสิ้นเชิง มีเอกลักษณ์สไตล์การแต่งตัวเป็นร็อกเกอร์ผสมพังค์

แม็กมีใจรักในงานด้านการเกษตร (โดยเฉพาะไม้ประดับ) เพราะความน่าสนใจในด้านนี้ จะอยู่ที่การเกษตรมีเรื่องให้เขาได้เรียนรู้ได้ตลอด แม็กพยายามศึกษาเรียนรู้ และเข้าร่วมประกวดตามงานต่างๆ

ต่อมาเมื่อเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จึงมีความสนใจศิลปะเพิ่มอีกแขนงหนึ่ง แล้วก็ประยุกต์เอาศิลปะกับการเกษตรมาใช้ร่วมกัน แต่กระนั้นก็ไม่ทิ้งงานในบ้าน โดยมีหน้าที่ช่วยพ่อแม่หาผักไปขาย

ส่วนกิจกรรมในโรงเรียน แม็กรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ งานเครื่องเสียงและเสียงตามสาย เขาบอกว่าก่อนจะเก่งต้องไม่ฉลาดมาก่อน สิ่งที

ทำจนเกิดเป็นความคล่องตัวนั้น เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเองทั้งสิ้น อาศัยความรู้จากพี่ชายบ้าง เพราะพี่ชายทำงานเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นคนที่ชอบฟังเพลงเป็นชีวิตจิตใจ

ในโรงเรียนเสาชิงช้า ไม่มีใครเลยที่จะไม่รู้จักแม็ก เพราะด้วยความเป็นนักกิจกรรมเข้าเส้นเลือด มีกิจกรรมอะไรแม็กจะอยู่ระดับหัวขบวนที่ใครๆ ก็เรียกใช้บริการ

แม็กบอกว่า ตนเองมีบุคลิกเป็นคนเงียบๆ ไม่ค่อยพูด ใจเย็น รักสงบ แต่ก็ชอบติดตามความเคลื่อนไหว สถานการณ์บ้านเมือง ทำอะไรทำจริง

ชอบฟังเพลงแนวร็อก เพราะมองว่า เพลงแนวนี้จะพูดถึงเรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสงคราม ปัญหาสังคม ความเป็นความตายของมนุษย์ ผิดกับเพลงป๊อปที่มักจะมีเนื้อร้องในทำนองเธอรักฉัน ฉันรักเธอ เธอทิ้งฉัน ฉันทิ้งเธอ ซึ่งการซาบซึ้งในเพลงร็อกของแม็กไม่ได้ฟังแค่คลื่นเสียงไหลเข้าสู่หูเข้าไปกระทบใจให้ร้อนผ่าวแล้วไหลออกไปทางหูขวา เพราะมีเจตนาที่แอบแฝงไว้ก็คือ ที่หัวเตียงจะมีดิกชันนารีวางไว้ประจำที่ สำหรับหยิบจับได้ง่ายเอาไว้แปลเนื้อร้องเพลงร็อก นิสนี้ติดตัวมาตั้งแต่เป็นสมาชิกกลุ่มสายธาร ส่วนการแต่งกายแนวร็อกเกอร์ผสมฟังก์ก็เป็นสิ่งที่รับเอาวัฒนธรรมชาวร็อกเข้ามาผสมในตัวตน แต่มีสิ่งหนึ่งที่แม็กมีไม่เหมือนนักฟังเพลงทั่วๆ ไปก็คือ เขามักจะมีคำถามในหัวจิตตนเองอยู่เสมอว่า

“ทั่วโลกในปัจจุบัน ทำไมมันไม่เหมือนแต่ก่อน ทำไมสถานภาพคนมันไม่เท่ากัน คนร่ำรวยอยู่สูงลิ้นฟ้า แต่คนยากจนจนแบบติดดินไปเลย”

แม้หลายคนจะมองแม็กด้วยความไม่เข้าใจ บางคนมองว่าบ้า แต่แม็กก็ยังยืนยันในจุดยืนของเขาว่า ยังคงมีความสุขดีกับชีวิตของตัวเอง เพราะยังเป็นคนเดินดินปกติธรรมดา

ปัญหาชีวิตของแม็กก็มีเหมือนกับเพื่อนร่วมโลกคนอื่นๆ ย้อนความกลับไปสมัยเมื่อครั้งที่เข้าเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 แม็กตัดสินใจเลือกสาย

วิทย์-คณิตฯ ทั้งๆ ที่ตนเองไม่ได้ถนัดในสายนี้ แต่เลือกเพราะตามเพื่อน และครอบครัวที่ดี เรียนเทอมแรก แม็กแสดงความสามารถกวาดเลขศูนย์เข้ามาอยู่ในอ้อมแขนได้ถึง 4 ตัว และเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พอเข้าเทอมที่ 2 แม็กทำยอดทะเลาะไป ติดเกรด 0 เพิ่มขึ้น 6 ตัว เมื่ออาจารย์เห็นว่าไปไม่รอด จึงให้ย้ายมาเรียนในแผนกศิลป์-ภาษา ซึ่งก็ทำให้แม็กกอบกู้ตัวเองกลับคืนมาได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพราะในสายนี้จะได้เรียนทั้งงานเกษตร และศิลปะที่ชื่นชอบ แม็กแสดงให้เห็นถึงความเก่งและความสามารถในตนเอง เพราะมีโอกาสได้ทำกิจกรรมได้หลายอย่างตามที่ตนเองถนัด

ตอนนี้ใกล้จบ ม.6 แล้ว แม็กกำลังมุ่งมั่นกับช่วงเวลาที่เหลือในโรงเรียนที่เขารัก สิ่งที่ครุ่นคิดและกำลังหาทางออกในขณะนี้ ตนเองจะสามารถทำอะไรๆ ตอบแทนให้แก่โรงเรียนได้บ้าง โดยใช้ความถนัด ความเก่งที่มีอยู่ในตนเองให้เกิดประโยชน์ ที่วางแผนไว้ก็คือ จะตอนกิ่งต้นพุทธรักษาไปปลูกที่โรงเรียนให้ได้ 100 ต้น เพื่อเป็นอนุสรณ์ไว้แสดงให้โลกประจักษ์ว่า เด็กหนุ่มหัวใจร็อกเกอร์ ชื่อนายวรวรรณ เหมมันต์หรือแม็กได้สร้างคุณค่าและคุณประโยชน์ให้กับแหล่งบ่มเพาะปัญญาที่สร้างโอกาสให้กับชีวิต

หลังจากเรียนจบ ม.6 แล้ว แม็กตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะเข้าเรียนต่อด้านการเกษตร แต่กำลังพิจารณาว่าจะศึกษาด้านสัตวศาสตร์หรือพืชศาสตร์ เพราะแม็กพบจากประสบการณ์ตรงเมื่อครั้งเรียนชั้น ม.๔ ตนเองพบว่าอยากจะทำในสิ่งที่ถนัดและชอบ อีกไม่กี่ปี อนาคตภาคใต้ของไทยคงมีเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นเกษตรกรร็อกเกอร์พัฒนาบ้านเกิดให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

บันทึก : การที่เราอ่านหนังสือเยอะ

ด.ญ.สุภาพร รักช้าง ม.1 ปีการศึกษา 2538

การที่เราอ่านหนังสือเยอะ มีผลดีก็คือ จะทำให้เราเขียนบันทึกได้เยอะ และคิดได้เยอะ

เมื่อเริ่มเข้าเรียนในภาคเรียนแรก ฉันเขียนบันทึกได้ไม่ดี เพราะว่าไม่ได้ อ่านหนังสือนอกเวลา ที่ฉันจำได้เขียนครั้งแรกได้ B ต่อมาได้ B+ เขียนหลาย เรื่องก็ได้แต่ B และ B+

ต่อมาอาจารย์ได้แนะนำให้อ่านหนังสือนอกเวลาให้มาก เพื่อจะเขียน เรียงความให้ดีขึ้น ฉันก็ทำตามคำแนะนำของอาจารย์ ก็ได้ผล

พออ่านหนังสือมากขึ้นแล้วก็เขียนเรียงความก็ได้ผล ปรากฏว่าส่งแล้ว ได้ A แล้วก็อ่านหนังสือไปเรื่อยๆ แล้วมาเขียนเรียงความก็ได้ A แล้วก็ A+ ฉันก็ ดีใจมาก และมีกำลังใจที่จะเขียนเพราะคิดว่าเราได้คะแนนก็บดี

เรารู้สึกว่าเขียนเรียงความได้เก่งขึ้น ไม่เหมือนตอนแรกเข้า ตอนที่ฉัน ได้ A+ ฉันก็เอาไปอวดเพื่อนๆ ไม่ใช่ว่าเราจะอวดความเก่ง เพราะว่าอยากยั่วให้ เขาอยากเขียนด้วย เพื่อนบางคนพอเห็นแล้วก็พูดว่า “เขียนมั่งหว่า เผื่อได้ A+ กับเขามั่ง”

เพาะเมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา

เราชาวสายธาร เชื่อมมันอยู่เสมอว่า **วรรณกรรมคือชีวิต**

การศึกษาวรรณกรรม คือการเรียนรู้ชีวิต ซึ่งมีความมุ่งหวังสำคัญคือให้ทุกคนเป็นคนดี และคิดเป็น จนถึงขั้นปัญญา

ปัญญา ที่จะดูแลตัวเองให้เป็นอยู่อย่างสงบสุข

ปัญญา ที่จะทำหน้าที่อย่างดีที่สุด

ปัญญา ที่จะปฏิบัติต่อกันในสังคมด้วยไมตรี

ปัญญา ที่จะดูแลและช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุขร่วมกัน

เราเชื่อว่า **บทกวี** เป็นเครื่องมือที่สัมผัสถึงจิตวิญญาณ และสร้างแรงบันดาลใจ

การศึกษา ถึงความแตกต่างในสังคม จะนำมาซึ่งความเข้าใจและเห็นใจกัน

เราเชื่อว่าวรรณกรรมเป็นสื่อให้เราได้เรียนรู้อย่างดียิ่ง

เรา...สายธาร

เราอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาความคิด กลับกล่าจจิตใจ

เรามีปากกาและกระดาษเพื่อถ่ายทอดความคิดและจินตนาการ

เราเรียนรู้ชีวิตอย่างรู้คุณค่า

เราอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างกตัญญูและเป็นมิตร

เราเชื่อว่าทุกชีวิตมีคุณค่าและคุณประโยชน์แก่กันและกัน

เราจะพยายามสร้างทุกความดีงามเพื่อหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณ

เมื่อมีโรงเรียน ย่อมต้องมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เมื่อมีครูก็ย่อมต้องมีนักเรียนไว้เป็นผู้รับความรู้ แต่จะด้วยวิธีการใดก็ตาม มีสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ก็คือ **จิตวิญญาณของความเป็นครูและศิษย์** ที่สามารถรับรู้และสื่อสารถึงกันและกัน

เปรียบเสมือนการปลูกต้นไม้พันธุ์มนุษย์ให้เจริญงอกงาม ย่อมต้องเริ่มจากการบรรจงเพาะเมล็ดพันธุ์ ใส่ปุ๋ยสูตรบำรุง สูตร สุ จิ ปุ ลิ เพื่อให้ผลพวงแห่งปัญญาผลิบาน และปุ๋ยบำรุงสูตรนี้ ย่อมต้องอาศัยครูเป็นผู้ใส่ปุ๋ย รดน้ำ พรุนดินบำรุงสายรากแห่งปัญญาของนักเรียนให้แตกฉาน ซึ่งอาจารย์นิวัฒน์ได้เคยสะท้อนแง่มุมความคิดในลักษณะนี้ไว้ว่า

“...ผมเปรียบตัวเองเป็นเหมือนชาวนาที่หว่านข้าวลงไป ข้าวหนึ่งกำย่อมมีเมล็ดที่งอกงามเติบโต มีเม็ดรวงที่อ้มเต็มไปด้วยเนื้อหนัก เด็ก ๆ ก็คงเปรียบตั้งเมล็ดข้าวหากหว่านตกลงในดินอุดมและได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างมุ่งมั่นจากชาวนา ก็คงจะได้มีโอกาสเติบโตขึ้นเต็มงาม

**ชวานาคงรู้สึกปิติที่ได้เห็นทุ่งข้าวสีเขียวเข้มพลีวไบโอนอ่อนอวด
รวงกับสายลม พอ ๆ กับที่ผมรู้สึกสุขใจที่ได้เห็นงานเขียนของเด็กโลด
เล่นออกมาตามจินตนาการอันยิ่งใหญ่ของพวกเขา...”**

และเมล็ดพันธุ์ต้นไมที่กำลังซึบสูตรปุ๋ยบำรุงนี้ กำลังรอวันเติบโตชู
ช่อดอกและแผ่กิ่งก้านให้งดงาม รอวันที่จะผลิดอกออกผลแก่น้อง ๆ นักเรียนรุ่น
ใหม่และให้ผู้คนได้ชื่นชมไปอีกนานเท่านาน สมดังความมุ่งหวังและหัวใจของ
อาจารย์นิวัฒน์ที่ปลุกฝังให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนรักและชอบ ให้ได้
แสดงออกมาตามธรรมชาติและจิตใจของเด็ก เพื่อว่าสักวันหนึ่ง...สังคมจะได้
ยอมรับเด็กได้มากขึ้น

ดอกไม้ที่ผลิบานรับแสงตะวัน

สายลมเสียงใจ

เราคือ...เสียงดนตรี
เราคือ...บทกวีสายลมไหว
เราคือ...หลังแห่งแรงใจ
เราคือ...ดอกไม้ในชีวิต

ดอกไม้ในแสงตะวัน

ดอกหนึ่งดอกแห่งความหวัง
ดอกแห่งพลัง
คดอกให้ความรักและอภัย
ควรอยู่ที่ใจ
คอกนี้จะได้ขยายพันธุ์
ดอกแห่งการเห็นใจ
คอกแห่งความฝัน
ดอกไม้ก็จะงดงาม

เราคือ...ดอกไม้ในชีวิต

ด.ช.อนุชา สุวรรณสะอาด ม.1 ปีการศึกษา 2547

จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามชื่อเสียงของดอกไม้วัยเยาว์

ในความนำของหนังสือ จากหนังสือ ดอกไม้ในแสงตะวัน : จากความงามชื่อเสียงของดอกไม้วัยเยาว์ (2549) อาจารย์นิวัฒน์ได้สะท้อนแง่มุมที่มีต่อผลงานของเด็กๆ ว่า

“เรื่องราวที่เราจะได้อ่านต่อไปนี้ ใคร่ขอร้องให้มองลึกลงไปให้ถึงความ เป็นชีวิต อย่าได้ติดในรูปแบบการเขียนหรือถ้อยคำตามแบบฉบับของเรา เพราะนี่เป็นงานเขียนของเด็ก

นี่คือดอกไม้ที่กำลังเบิกบานอยู่ในแสงแดดสดใส

นี่คือความเป็นชีวิต”

และนี่คือตัวอย่างผลงานการสร้างสรรค์ของเด็กๆ ดอกไม้วัยเยาว์ของ พวกเรา ที่อาจารย์นิวัฒน์ได้กล่าวถึง...

จุดหมายปลายทาง

ชีวิตมิใช่ฝัน

ผ่านสุขและทุกข์เชิญ

หากยังมีความหวัง

เผชิญสิ่งเลวร้าย

สองขาที่ชาลั่น

ก้าวอย่างอันทานทน

บนทางที่ร้างเปลี่ยว

ล้วนมีปีศาจแฝง

ชีวิตผิดกับฝัน

เดินไปตามใจสั่ง

ต้องห้าหั้นความลำเค็ญ

ก่อนจะถึงซึ่งจุดหมาย

มีพลังแรงกาย

บนเส้นทางแสนมืดมน

ยังฝ่าฟันทุกแห่งหน

ไม่ท้อแท้แม้หมดแรง

ต้องขับเคี่ยวสิ่งแปลกแปลง

คอยบั่นทอนถอนกำลัง

หากมุ่งมั่นและมีหวัง

ก็จะถึงซึ่งจุดหมาย

ต.ญ.สุจิวรรณ อายุวัฒน์ ชั้น ม. 3 ปีการศึกษา 2547

ฝัน

ชีวิตกวีต่างโลกล้วน
เพียงหวังชีวิตอยู่ได้ด้วยกำลังใจ
หยุดฝันเพียงหนึ่งก้าว
ดับแล้ว โอ้...ฝันเคลื่อน

ต.ญ.ปิยวรรณ จันทร์คง ม.3 ปีการศึกษา 2538

เหนือขุนเขา

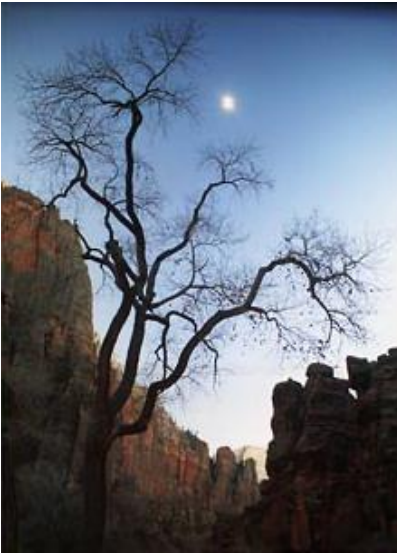
ฟุ้งสายน้ำเลาะไหลผ่านแก่งหิน
เหมือนหัวใจโอบบั้นเหนือขุนเขา
ธารสายใจล่องไหลอยู่แผ่วเบา
ผ่านลำเนาโชดผาซโลธาร
เหมือนสวรรค์ชั้นหนึ่งซึ่งยืนอยู่
ให้ต่อผู้สุขสมัยอย่างกล้าหาญ

ปิ่นหน้าผาสูงชัน ผืนไผ่ทะยาน
ฝ่าโชดหินหยาบกร้านของหัวใจ

ด.ช.อนุชา สุวรรณสะอาด ม. 1 ปีการศึกษา 2547

แต่ กวีชนชาวตรัง เทือกบรรทัด

มองขอบฟ้าที่แสนไกล
มองออกไปไกลสุดตา
ฝากความเสียใจให้สายลมพา
บอกท่านผู้กล้าว่าฉันห่วงใย
บนเส้นทางกวีวันนี้
ใยจึงไม่มีสิ่งที่ชวนชวาย
เมื่อถึงวันหนึ่ง โลกยังเปิดใจ
ให้เราเกิดมา
ได้ใช้ชีวิตกับวรรณกรรม
อยู่อยู่วันนั้นได้ดับสิ้นลง
จากใจดวงนี้
กวียังคงเติบโตและสวยงาม
เติบโตและสวยงาม...

น.ส.ประภัสสร คำศรี ม. 4 ปีการศึกษา 2548

.....
.....
.....